

COMPOSITIONS FOR VIOLA AND PIANO

Skladby pro violu a klavír

Henry Eccles
SONATA IN G MINOR (SONÁTA G MOLL)
(Realization by /zpracoval/ Paul Klengel)
I. Largo 3:50
II. Corrente. Allegro 1:30
III. Adagio 2:00
IV. Allegro vivace 1:25
Benjamin Britten
LACRYMAE, Op. 48 15:05

Side 1

Rebecca Clarke
SONATA
I. Impetuoso 8:40
II. Vivace 4:05
III. Adagio. Agitato 12:00

Side 2

JOSEF KOĐOUSEK — viola
KVĚTA NOVOTNÁ — piano (klavír)

The record you have just played is a kind of small anthology of English music for the viola and offers an interesting view of a relatively little known sphere. The oldest of the three composers — *Henry Eccles* (1670-1742?) — is played in the viola classes of our conservatories as instructional matter, but so far he has not penetrated into the consciousness of the wide musical public. Henry Eccles came from a family of musicians which provided English culture with several outstanding composers and performing artists. He himself won renown particularly during his long years of employment at the court of the kings of France. As a noteworthy violin virtuoso he wrote mainly sonatas for his own instrument and the viola, adhering in doing so to the usual Baroque ground-plan represented by the alternation of slow cantabile movements with quick parts of a dance-like nature. Of such a character is the Sonata for Viola in G minor in which the composer presented himself as the master of a mature composing technique and fresh melodic invention developing above the Handel-like mobile bass. Henry Eccles's music has no striking marks of individuality, but lies wholly in the framework of mature Late Baroque musical expression which it develops in refined diction with rich harmonic touches. The sonata was realized by Paul Klengel.

Benjamin Britten (1913-1976) is now generally regarded as a classic of English and world music of our age. His one and only viola composition from 1950 stands out in complete isolation among his many stage, cantata, choral, symphonic and chamber works. For his source of inspiration the composer turned back three-hundred-and-fifty years to the golden age of English Renaissance culture, finding it in the second book of songs written by the illustrious Elizabethian lute virtuoso and composer John Dowland whose song *Lacrymae* (Flow, My Tears) is still very popular in England and whose effect lies in its emotional exaltation. Britten treated the main theme, heard after the eight-bar opening in the deep plane of the piano, in ten free variations (to express in perhaps the best way in music terminology the sub-title of the work — *Reflections on a Song by John Dowland*) and drew from it a band of musical planes which, while mutually contrasting expressively, are nevertheless clearly connected thematically. The composer's unusual degree of erudition as regards composition is best witnessed by the fact that he succeeded in writing a work which, although intellectually momentous, is also a paying one from the instrumental viewpoint and attractive to listeners.

All those who had the possibility of becoming acquainted with the English viola virtuoso and composer *Rebecca Clarke* (1886-1979) think of her as a prudent woman of captivating energy, an exceptionally broad cultural outlook and rare artistic abilities. The list of her compositions is not very long: a few songs and chamber works which were all written up to 1925. However, her sonata for viola and piano, composed in 1919, is one of the best works ever written for the viola. The work is presented with a quotation from Alfred de Musset's poem *A May Night* ("Poet, take up your lute; tonight the wine of youth is fermenting in the veins of God") which defines its contents for us and regulates the flow of ideas incensed by disturbing, emotionally tense music in which the brilliant polish of both parts is merely a medium for the artistic expression of a giddy feeling full of sensuous intoxication and love for life.

Josef Kodoušek (1923) is a leading Czech violinist who has proved his outstanding art both as a solo player and as a member of the Vlach Quartet with which he has realized numerous successful concert performances and gramophone and radio recordings. After completing his studies under Professor Daniel at the Academy of Musical Arts he performed for some time in Talich's chamber orchestra, but when this body ceased to exist he gave up orchestral playing. Apart from numerous concert performances at home and abroad, he is now mainly engaged in teaching activity. He is employed as a professor of viola playing at the Academy of Musical Arts in Prague and has educated many excellent viola players.

Květa Novotná (1950) is a member of the newly arriving generation of Czech pianists, but she can already boast of some remarkable successes. She studied the piano under Professor František Rauch at the Academy of Musical Arts in Prague. In 1973 she won the title of laureate and third prize at the international competition held in the framework of the Prague Spring Music Festival where she proved to be the best Czechoslovak participant. She has won other prizes at

competitions in Bolzan, Naples and Zwickau. She appears frequently both as a soloist and a chamber player and has made a number of radio recordings. This is the first time her name has appeared on a gramophone label.

Deska, kterou jste si právě přehráli, je jakousi malou antologií anglické violové literatury a zprostředkuje nám zajímavý pohled do oblasti poměrně velmi málo známé. Nejstarší z trojice skladatelů — *Henry Eccles* (1670—1742?) se hraje ve violových třídách konzervatoří jako učební látka, ale do povědomí širší hudební veřejnosti zatím nepronikl. Pocházel z hudebnického rodu, který dal anglické kultuře několik vynikajících skladatelů i výkonných umělců a proslul zejména během svého dlouholetého působení na dvoře francouzských králů. Jako významný houslový virtuos psal hlavně sonáty pro svůj nástroj a pro violu a držel se v nich obvyklého barokního půdorysu střídání volných kantabilních vět s rychlými částmi tanečními. Taková je i violová sonáta g moll, v níž se její autor představuje jako mistr vyspělé kompoziční techniky i svěží melodické invence rozvíjející se nad händelovsky pohyblivým basem. Ecclesova hudba nemá výrazné osobité rysy. Pohybuje se zcela v rámci vyspělého pozdně barokního hudebního projevu a rozvíjí jej v úspěštilé dikci s bohatým harmonickým vybavením. Sonáta je nahrána v realizaci Paula Klengela.

Benjamin Britten (1913—1976) je dnes všeobecně uznávaným klasikem anglické i světové hudby našeho věku. V dlouhé řadě jeho děl jevištních, kantátových, sborových, symfonických i komorních stojí jediná skladba pro violu z roku 1950 osamocená. Autor se pro inspiraci vrátil o 350 let zpět do zlatého věku anglické renesanční kultury a našel ji ve druhé knize písní slavného alžbětinského virtuosa na loutnu a hudebního skladatele Johna Dowlanda, jehož píseň *Lacrymae* (Flow, My Tears) je v Anglii dodnes velice populární a je působivá zejména svou citovou exaltovaností. Britten zpracoval hlavní téma, které se ozve po osmitaktovém úvodu v hluboké poloze klavíru, v deseti volných variacích, jak bychom asi nejlépe do hudební terminologie převedli podtitul díla (*Reflections on a Song by J. Dowland*) a vytěžil z ní pásmo hudebních ploch vzájemně výrazově kontrastujících, ale přesto zřetelně tematicky propojených, a o jeho nevšední kompoziční erudici svědčí nejlépe fakt, že se mu podařilo napsat skladbu myšlenkově závažnou, avšak přitom nástrojově vděčnou a posluchačsky poutavou.

Všichni, kdož měli možnost poznat anglickou virtuosku na violu a hudební skladatelku *Rebeccu Clarkovou* (1886—1979), vzpomínají na ni jako na rozšafnou ženu strhující životní energii, mimořádného kulturního rozhledu a vzácných uměleckých schopností. Výčet jejích kompozic není dlouhý: několik písní a komorních skladeb, vytvořených vesměs do roku 1925, ale ve své sonátě pro violu a klavír z roku 1919 vytvořila jedno z nejšťastnějších skladeb pro tento nástroj. Dílo je uvedeno citátem z básně *Májová noc* Alfreda de Musseta („Básníku, vezmi svou loutnu; víno mládí kvasí tuto noc v žilách boha“), který nám vymezuje jeho myšlenkový obsah a usměrňuje tok představ, podnícený vzrušující, citově vypjatou hudbou, v níž virtuózní lesk obou partů je jen prostředkem k uměleckému vyjádření závratného pocitu plného smyslového opojení a lásky k životu.

Josef Kodoušek (1923) je přední český violista. Vynikl jako sólový hráč i jako člen Vlachova kvarteta, s nímž absolvoval dlouhou řadu úspěšných koncertních vystoupení i gramofonových a rozhlasových nahrávek. Po studii na AMU u prof. Daniela hrál nějaký čas v Talichově komorním orchestru, ale po jeho rozpuštění zanechal orchestrální hry. Těžiště jeho činnosti leží dnes vedle četných koncertních vystoupení doma i v zahraničí především v pedagogické činnosti. Působí jako profesor violové hry na pražské AMU a vychoval již řadu výborných violistů.

Květa Novotná (1950) patří věkem do nastupující generace českých pianistů, ale může se již pochlubit pozoruhodnými úspěchy. Absolvovala studium na pražské AMU ve třídě prof. Františka Raucha. V roce 1973 získala laureátský titul a 3. cenu na mezinárodní soutěži Pražského jara, kde byla nejlepší československou účastnicí. Další ceny získala na soutěžích v Bolzanu, Neapoli a ve Zwickau. Vystupuje často veřejně jako sólistka i komorní hráčka a má již řadu rozhlasových nahrávek. Na gramofonových etiketách se její jméno objevuje po prvé.

Die Schallplatte, die sie sich eben angehört haben, ist eine kleine Anthologie der englischen Violaliteratur und vermittelt uns einen interessanten Einblick in ein verhältnismäßig wenig

bekanntes Musikgebiet. Der älteste von den drei Tondichtern — *Henry Eccles* (1670—1742?) — wird in den Violaklassen der Konservatorien als Lehrstoff verwendet, aber in das Bewußtsein der breiten Öffentlichkeit ist er bisher noch nicht gedrungen. Eccles entstammte einem Musikantengeschlecht, das der englischen Kultur einige hervorragende Komponisten und ausübende Künstler gebracht hatte, und erlangte insbesondere während seines langjährigen Aufenthaltes am Hofe der Könige von Frankreich Berühmtheit. Als bedeutender Violinvirtuose komponierte er hauptsächlich Sonaten für sein Instrument und für Viola; dabei hielt er sich an dem üblichen Barockgrundriß, indem er abwechselnd auf langsame kantabile Sätze schnelle Tanzpartien folgen ließ. Eine solche Form hat auch seine Sonate g-moll für Viola, in der sich ihr Autor als Meister einer reifen Kompositionstechnik sowie einer frischen melodischen Invention zeigt, die sich über dem beweglichen Baß im Stile eines Händel entwickelt. Eccles' Musik trägt keine deutlich eigenständigen Züge. Er bewegt sich ganz und gar in den Grenzen der hochentwickelten Musiksprache des Spätbarocks, entfaltet sie jedoch weiter durch seine edle, harmonisch reich ausgestattete Ausdrucksweise. Die Sonate ist in der Realisation Paul Klengels aufgenommen.

Benjamin Britten (1913—1976) ist heute ein allgemein anerkannter Klassiker nicht nur der englischen Musik, sondern auch der Weltmusik unseres Zeitalters. In der langen Reihe seiner Bühnen-, Kantaten-, Chor-, Symphonie- und Kammerwerke steht eine einzige Komposition für Viola aus dem Jahre 1950 vereinsamt da. Der Tondichter hat sich die Inspiration aus dem „goldenen Zeitalter“ der englischen Renaissancekultur vor 350 Jahren geholt: er hat sie im zweiten Buch der Lieder des berühmten, zur Zeit der Königin Elisabeth lebenden Lautenvirtuosen und Komponisten John Dowland gefunden, dessen Lied *Lacrymae* (Flow, My Tears) in England noch heute populär ist und durch seine heftige Gefühlswallung wirkt. Britten hat das Hauptthema, das nach einer achttaktigen Einleitung in der tiefen Lage des Klaviers erklingt, in zehn freien Variationen bearbeitet, wie man vielleicht am trefflichsten den Untertitel des Werkes (*Reflections on a Song by John Dowland*) in die Musikterminologie übersetzen könnte, und hat, von ihr ausgehend, einen Streifzug von gegenseitig kontrastierenden, trotzdem jedoch untereinander aufs engste verbundenen Musikflächen hervorgebracht. Von seiner außergewöhnlichen Schöpferkraft zeugt am besten die Tatsache, daß es ihm gelungen ist, eine gedanklich gewichtige Komposition zu schaffen, die im Hinblick auf die Instrumente dankbar, in bezug auf die Hörer fesselnd ist.

Alle, die die Möglichkeit hatten, die englische Violavirtuosin und Tondichterin *Rebecca Clarke* (1886—1979) kennenzulernen, bewahren sie im Gedächtnis als eine bedächtige Frau von hinreißender Lebensenergie, von außerordentlich weitreichender Kulturübersicht und von seltenen künstlerischen Fähigkeiten. Die Zahl ihrer Kompositionen ist nicht groß: es handelt sich um einige durchwegs bis zum Jahre 1925 geschaffene Lieder und Kammerkompositionen, von denen die Sonate für Viola und Klavier aus 1919 eine der gediegensten Kompositionen für dieses Instrument ist. Das Werk ist durch ein Zitat aus dem Gedicht *Mainacht* von Alfred de Musset („Dichter, nimm deine Laute, der Wein der Jugend gärt in den Adern Gottes diese Nacht“) eingeleitet, das den Gedankeninhalt bestimmt und den Strom unserer Vorstellungen lenkt, die durch diese aufregende, gefühlsbetonte Musik, in der der virtuose Glanz beider Parte nur als Mittel zum künstlerischen Ausdruck eines schwindelerregenden, von Sinnenrausch und Lebensliebe gefüllten Gefühls dient, hervorgerufen werden.

Josef Kodoušek (1923) ist ein führender tschechischer Bratschist. Er hat sich sowohl als Solist als auch als Mitglied des Vlach-Quartetts, mit dem er unzählige erfolgreiche Konzertaufführungen absolvierte und Gramophon- und Rundfunkaufnahmen realisierte, hervorragend durchgesetzt. Nach den Studien an der Akademie der musischen Künste beim Professor Daniel spielte er einige Zeit in dem von Václav Talich gegründeten Kammerorchester, aber nachdem dieses aufgelöst worden war, gab er das Orchesterspiel auf. Das Schwerkgewicht seiner Tätigkeit liegt heute außer zahlreichen Konzertaufführungen im In- und Ausland in dem pädagogischen Wirken. Er ist als Professor des Violaspiels an der Prager Akademie der musischen Künste tätig und in dieser Funktion hat er schon eine Reihe von ausgezeichneten Künstlern erzogen.

Květa Novotná (1950) gehört ihrem Alter nach der antretenden Generation tschechischer Pianisten an, sie kann jedoch bemerkenswerte Erfolge aufweisen. Sie hat das Studium an der Akademie der musischen Künste in der Klasse des Professors František Rauch absolviert. In 1973 hat sie den Laureatentitel und den 3. Preis bei dem internationalen Wettbewerb des Prager Frühlings erworben, wo sie von den tschechoslowakischen Teilnehmerinnen die beste war. Weitere Preise hat sie bei den Wettbewerben in Bolzano, Neapel und Zwickau erworben. Sie tritt häufig als Solistin und Kammerpielerin auf. Eine Reihe der von ihr durchgeführten Werke ist schon im Rundfunk aufgenommen worden. Auf Schallplattenetiketten erscheint ihr Name zum erstenmal.

Le disque que vous venez d'entendre présente une petite anthologie de la littérature anglaise pour alto et nous offre une vue intéressante d'un domaine relativement très peu connu. Les œuvres de *Henry Eccles* (1670—1742?), le plus agé du trio de compositeurs, sont jouées aux classes de l'alto des conservatoires comme une matière d'étude mais, jusqu'à présent, leur auteur n'a pas pénétré dans la conscience

du grand public musical. Né dans une famille de n qui avait donné à la culture anglaise quelques e compositeurs et interprètes, il s'est fait un renom su de son séjour de longues années à la cour de France qu'excellent virtuose du violon, il écrivait surtout des pour son instrument et pour alto, tout en suivant le p tuel baroque d'alternance de mouvements lents can de mouvements vifs de danse. Telle est aussi sa S sol mineur pour alto, témoignant de sa maîtrise en t cristallisée de composition et en invention mélodique qui se déroule sur le fonds de la basse d'une grande quasi haendelienne. La musique d'Eccles n'a pas de ractéristiques marquées. Conservant entièrement le l'expression musicale parfaite du baroque tardif, il loppe en une diction distinguée d'une richesse har La sonate enregistrée est réalisée par Paul Klengel.

Benjamin Britten (1913—1976) est aujourd'hui ç ment reconnu comme classique de la musique an mondiale de notre époque. Dans la longue série œuvres scéniques, de cantates, chorales, symphor de chambre, il n'y a qu'une seule composition p datant de 1950. Cherchant son inspiration, l'auteur e à l'époque d'il y a 350 ans, à l'âge d'or de la culture sance anglaise, et il l'a trouvée dans le deuxième chants de John Dowland, virtuose célèbre du luth positifeur élisabéthain, dont le chant *Lacrymae* (F Tears), très populaire encore aujourd'hui en Anglei impressionnant surtout par son exaltation émotioni ant élaboré le principale thème mélodique qui se fa dre, après une introduction de huit mesures aux sor de piano, en dix variations lentes — c'est d'ailleurs façon que l'on pourrait exprimer le mieux en terr musicale le sous-titre de l'œuvre (*Reflections on a John Dowland*) — Britten en a tiré une successio musicaux à expressions contrastantes mais entrelé ment du point de vue thématique. Son érudition e nelle dans le domaine de la composition est le mieux par le fait qu'il a réussi à créer une composition au portantes et, à la fois, à une instrumentation intére attrayante pour les auditeurs.

Tous ceux qui ont eu la possibilité de connaître *Clarke* (1886—1979), virtuose de l'alto et compositi laise, s'en souviennent comme d'une femme p douée d'une vitalité irrésistible, ayant des vues cu extraordinaires et de rares capacités artistiques. L'enu de ses œuvres n'est pas longue: quelques chants e sitions de chambre datant pour la plupart d'avant 19 dans sa sonate pour alto et piano de 1919 elle a créé compositions les plus remarquables pour cet ins L'œuvre est introduite par une citation du poème Nu d'Alfred de Musset («Poète, prends ton luth; le vin e nesse fermente cette nuit dans les veines de Dieu»), nant la donnée de la composition et le courant de l' tion évoqué par la musique excitante et émotive, quelle la virtuosité brillante des deux parties n'est pression artistique du sentiment vertigineux d'un ivrement des sens et de l'amour de la vie.

Josef Kodoušek (1923) est un violiste tchèque r Il s'est signalé comme soliste et aussi comme me Quatuor Vlach avec lequel il a donné de nombreux réussis et a fait une série d'enregistrements sur di à la radio. Après avoir achevé ses études à l'Acad arts musicaux chez le professeur Daniel, il a été pe certain temps membre de l'orchestre de chamb mais, après sa dissolution, il a abandonné le jeu orcl donne de nombreux concerts dans le pays et à l' mais ses activités se concentrent aujourd'hui sur pédagogie. Il est actif comme professeur à l'Académie des arts musicaux à Prague et a formé sieurs excellents violistes.

Par son âge, (né en 1950), *Květa Novotná* appar jeune génération de pianistes tchèques, mais e s'enorgueillit déjà de succès considérables. Elle a ac études à l'Académie des arts musicaux chez le p František Rauch. En 1973, elle a reçu le titre de lauré 3e prix au concours international du Printemps de P elle a été la meilleure participante tchécoslovaque. t tenu d'autres prix encore aux concours à Bolzano, et à Zwickau. Elle se présente souvent au public co liste et comme pianiste de chambre et elle a déjà sieurs enregistrements pour la radio. Pour la prem son nom apparaît aussi sur disques.

Бенджамин Бриттен
Ребекка Кларк
Генри Экклес
КОМПОЗИЦИИ ДЛЯ АЛЬТА И Ф-НО
ЙОЗЕФ КОДЕУШЕК — альт
КВЭТА НОВОТНА — ф-но

Recorded at the Supraphon Studio at the House of Artists, Prague, from 20 to 23 February (R. Clarke), on 23 March (H. Eccles) and on 20 August (B. Britten), 1979

Recording director: Jan Vrána
Recording engineer: Václav Roubal

Cover design © Bořivoj Hořínek 1980
Cover picture © Denisa Wagnerová 1980
Sleeve-note © Jaroslav Holeček 1980

EXPORTER ARILA PRAGUE MADE IN CZECHOSLOV